

TEXT TILL EN BOK OM BREW HOUSE

inför invigningen 2005 av ett kulturhus i f d Apotekarnes på Ågatan i Göteborg

DET ÄR KOMMUNISTENS FEL....

Han hette Gunnar Karlsson men var mer känd som Kommunisten.

Det var en liten gubbe, mörk med högt hårfäste och ett lätt asiatiskt utseende. Utan honom hade det nog inte blivit någon rock & roll i Biskopsgården.

När husen runt Vårväderstorget byggdes fanns stränga krav på skydds-rum. För det mesta var de vitmålade, kala rummen en plats där cyklar och mopeder kunde vila. Största rummet fanns rakt under torget. Alla stora rum hade en ventilationsvev.

Kommunisten och hans vänner bekymrade sig över att de nyinflyttade ungarna inte hade nåt ställe att vara på. Och där stod skyddsrummen alldeles tomma.... Så det kom det sig att man öppnade "Gillestugan". Det bör ha varit 1963 som ungarna gick under jorden.

Mindre skyddsrum hyrdes ut som replokaler till popband eller som lager till företag. Hyran var enkel att klara för banden; man spelade gratis för sina kompisar på Gillestrugan var fjortonde dag. Hur dykeriföretaget Poseidon betalade hyra har jag ingen aning om. Kanske med syrgastuber. Om kriget kom (och veven inte fungerade).

The Rangers hette det band jag spelade med och vi delade ett ekande och dånande rum med The Apaches. Det gick bra förutsatt att man höll i förväg uppgjorda rep-tider. Ungefär som det fungerade i de kollektiva tvättstugorna.

Jag flyttade till Biskopsgården från Färjenäs, som nästan låg "på landet" och spelade gitarr i Kent Skoogs orkester parallellt med allt glesare besök i Bräckeskolan. Men the Rangers låg närmare hjärtat än Skoogs kapell, så 50-årskalas och andra jubileumsfester fick vika för Högre Musikaliska Mål. Rangers spelade samma musik som alla andra band just då, vi kopierade ståltrådsband som the Shadows eller Ventures. Eller möjligen våra egna Spotnicks, som det gick så bra för.

Men så åkte Apaches till Hamburg. En agent nånstans hade ordnat jobb på de dubiösa klubbar som låg i ett pärlband utefter Reeperbahn. När de reste ned lät de som en tyngre upplaga av Spotnicks. När de kom tillbaks hem hade de förändrats. Alla gitarrekon var sålda och de körde bara "vokalt" (man sade så då) och det var inte Hey Good Looking och sådant. Utan What'd I Say, Talking About You, Johnny B. Goode, Shake Your Moneymaker och annat från det hemliga, svarta landskap där bluesen var urkraft.

Denna musik hade vi anat på importerade skivor med sångare som var stora, lät vilt och hette Jimmy Reed, Sonny Boy Williamson, Bo Diddley, Muddy Waters och (värst av dem alla!) Howlin' Wolf. Ylande Vargen och dom andra spelade tung, skitig blues präglad av stora städers värsta baksidor och det skulle fordras omvägar som hette the Rolling Stones, Animals eller Manfred Mann för att man skulle våga ta i de där låtarna själv (och byta namnet Rangers till the Shakers). Det gick också bra om man - som Apaches - hamnade i lag med de brittiska band från Liverpool som vägrade spela pop och envist (fast på sitt sätt) höll kvar i riktig rock & roll på de där ställena i Hamburg.

Och i Göteborgs källare och skyddsrum kokade det antingen vi talar om hus i Kålltorp, Bagaregården, Nylöse och andra förorter som ännu inte kollektivt kallades så, utan hade namn som Kortedala, Biskopsgården eller Högsbo. Miljonprogrammets undervåning rockade. Och överallt var människor som Kommunisten verksamma. Sture Soneryd hette mannen som var föreståndare på Jättestens Fritidsgård och där bytte man inte bara dans mot replokal. Man tog också några kronor i entre och för pengarna betalades bussresor som gick långt bort till Marstrand eller Varbergs fästning. Och andra ställen i världen bortom Göteborg som många

faktiskt inte hade besökt ("Har du vatt i Dann-mark! Harrejavvlar, hur va de där?"). Ur dessa källare uppsteg en bandkultur som var stor, bred, ibland bra och ganska unik.

Nu i efterhand ser man att det bara rörde sig om kort tid och lyckliga omständigheter för snart hette det inte Ungdomsgård utan Fritidsgård och lokal frihet beskars till förmån för central byråkrati. (Säkert försvann nån krona i redovisingarna tidigare. Vilket inte alls var lika bra som att de försvann på ett mer strukturerat sätt – till improduktiv byråkrati istället för till busschaufförer eller långhåriga rockband. Men det är en annan historia).

Istället flyttade musiken in på privata klubbar för nu var den långhåriga stammen så stor att den gick att leva på. Högre upp i samhällsfären förstod man inte ett skvatt. När biljetter skulle säljas till Rolling Stones' första besök i stan utbröt panik i Övervåningen och ridande polis sattes in mot de fredliga köerna. Det var 1965. Och stadens alla källarband satt i Mässhallen och dreglade. Året efter hämnades de långhåriga för då fick Övervåningen flaskor i huvudet vid de så kallade modskravellerna. Många nu ledande män och kvinnor i stat, kommun eller närings-liv och kultur stod då i en jättehög på Konsthallens trappa och skrek zigge-zagge-zigge-zagge-hoj-hoj-hoj. När polisen försökte rycka fram för att "befria" platsen regnade diverse föremål ned över de arma tjänstemännen. Oh well. Det hade de ärligen förtjänat och läxan satt i (via påminnelser i Haga och på Kungstorget) ända tills president Bush kom på besök och den sedermera förstatligade poliskåren äntligen fick uppträda som riktiga militärer. Men nu tappade jag tråden... Tillbaks till 60-talet!

Cue Club var den förnämsta klubbinstitutionen. Men det fanns många.

Och utanför centrum var det skoldanser och spelningar i nybyggda köpcentra som försörjde (näja) de otaliga banden. Var det inte Friskvåderstorget som hade nån fest så var det Axel Dahlströms Torg eller Radiotorget eller nån sådan plats.

Det påstås ha funnits 500 band i stan 1967. Jag vet inte om någon verkligen hade räknat men det är inte osannolikt. De av oss som var mer "seriösa" musikanter och fick upp en eller annan platta på Tio i Topp eller kom med i Idol eller Bildjournalen for på turner till Stockholm, bodde i skärgårdsbåtar på norr Mälarstrand och insåg att den långhåriga stammen hade spridit sig till hela Sverige. Men visst svängde Göteborgsbanden hårdast. The Shakers speciella favoriter var the Beachers från Gamlestan med Nylösegården som bas. De började också med att härma the Shadows men fick låna ett par Bo Diddley-plattor av mig och återvände sedan aldrig till det forna musikaliska landskapet. Det kan ha att göra med att de som bestämde i bandet spelade bas och trummor – bröderna Plunt höll sitt kapell i herrans tukt och förmaning och ibland spelade vi dueller i Mölnlycke Folkets Park vars namn var Blåbärs-kullen.

I Göteborg var det fullkomligt naturligt att den proggrörelse som brakade loss 1970 hade sin bakgrund på "gårdarna". Sprängkullen öppnades som centrum för alltsammans och vilka jobbade där? F d "gårdsfolk" som senaste gång det kommunalt begav sig, kastades ut från Hagahuset efter a/bråk om programmet, b/motstånd och c/ockupation.

Vad var Nynningen om inte Gin House bluesband + inflyttat folk från Karlskoga och Övik? Nationalteatern huserade i Backa och bestod av rockmusiker som hade parats ihop med studentteater från Lund.

Hela det göteborgska politiskt radikala musiklivet stod på en bas där förorter, ungdomsgårdar och rock bildade fundament. Karl Marx svävade visserligen över alltihopa men Muddy Waters var gud. Och Bob Dylan hans profet. Undra på att vi ibland trätte våldsamt med folk som flyttade ut från Stockholm och började odla egen mat i värmländska skogar eller i ensliga vrår på Gotland.

I Tältprojektet samlades alla och det hade kunna blivit något av den tendensen om inte 70-talet hade blivit så kyligt och alla radikala studenter hade återvänt hem för att bli direktörer i

reklambranschen, producenter på TV3 eller i största allmänhet återupptog sitt fiiiina familjeliv.

Nu spelas musik i Gårda. Det filmas. Och produceras. Och det snackas. Någon sa att fler än 11000 pers i ögonblicket jobbar med kultur i Göteborg. Många killar och tjejer som grundade denna näringskedja på ungdomsgårdar, i mörka källare och skyddsrum kan nu försörja sig på sitt (ofta slumpmässiga) yrke.

Och fina lokaler har man ty det har blivit lättare att få med sig Höga Vederbörande.

The Rolling Stones är numera en kommunal angelägenhet.

Tommy Rander